

Ülevaade kodanikuühiskonnast neli korda aastas

Väljaandmist toetatakse riigieelarvest

EMSL on avalikes huvides tegutsevate vabaühenduste eestkõneleja, kelle töö on pühendatud kodanikualgatuse ja kodanikuühiskonna arendamisele Eestis.

EMSLi visiooniks on osalusel ja kodanikualgatusel toimiv kodanikuühiskond, milles EMSLil on siduv roll avalikes huvides tegutsevate ühenduste ja ühiskonna vahel.

Teie ees – aasta tegijad!

EMSL valis 9. korda kodanikuühiskonna aasta tegijaid. Sihtasutuste kategoorias pärjati väljapaistvaimaks Heateo Sihtasutus. Pildil hetk sihtasutust tutvustavate postkaartide fotosessioonist, kus peegli suunab modellidele valgust juhataja Artur Taevere ning peeglist paistab ettevõtete heategevussuuna juht Margo Loor. Loe aasta tegijatest lk. 4-5 ja vaata pilte tagakaanelt!

Norra ja Euroopa raha tulekul

Lähiaastatel jagatakse Eestis Norra ja Euroopa Majanduspiirkonna Vabaühenduste Fondi kaudu kodanikuühiskonna arendamiseks 33 miljonit krooni. Kuidas fond tööle hakkab ning kuidas sealt raha saada, sellest saab lugeda **lk. 2-3**.

Avalikud teenused saavad hea tava

EMSL käivitas projekti, mille eesmärk on ühenduste ja avaliku sektori koostöös sõnastada avalike teenuste lepingulise üleandmise hea tava. Miks see hea on, kirjutame **lk. 8**.

Abiks eestkostjale

Inglismaa vabaühenduste katusorganisatsiooni NCVO juht Stuart Etherington jagab oma kogemuste põhjal näpunäiteid, kuidas liikmeid hästi kaasata ja nende arvamusi esindada. Loe intervjuud **lk. 12**.

Väärt juhtimine

Mida tähendab kvaliteedi juhtimine ning mida kodanikuühendustel sellega pihta on hakata, sellest kirjutame **lk. 11**.

Seotud igavikulistest ja värsketest temadest **lk. 13**.

Lisaks: intervjuu ministriga, EMSLi selle aasta tegevustest, kodanikuaktiivsuse edendamisest, lindude pesemisest, seiklusrikkast keeleõppes ja muud. Head lugemist!

Ristuvad teed

EMSLi nõukogu liige, **Eestimaa Looduse Fondi tegevjuht Jüri-Ott Salm** osutab, et ühendused ei tohiks liialt kapselduda "oma asja" ajamise, sest nii võime ise süvendada probleeme, mille lahendamiseks teised tegelevad.

Riik on korraldanud oma tegevuse läbi ministeeriumitele antud ülesannete ja igäüks neist ajab oma rida. Kolmanda sektori organisatsioonid on samuti tegevusalade kaupa jagunenud ja leidnud oma rajad. Nõnda, selgelt ühte rida ajades saab ehk oma asjad korda teha. Samas on märgata, et teemad ja rajad omavahel ristuvad ning teelised kipuvad üksteise tehtut sassigi ajama ning vastutust mugavalt üksteise kaela veeretama.

Erinevatel organisatsioonidel on sarnased toimimismehhanismid ja viisid, osaliselt kellegi poolt peale surutud, osaliselt tekkinud vastavalt olukorrale ja vajadustele.

Vastutus kaelast

Kindlasti ei saa ükski ühendus tegutseda finantsjuhtimiseta, panustamata kulude optimeerimisesse, haldusküsimuste lahendamisesse jne. Samuti ei saa enamus keskkonnaorganisatsioone hakkama autota, ja nõnda ühisel teel ning ühiseid reegleid järgides kaasiikletega liigume metsa ja merele.

Metsa ja merele on oodatud kõik ning mis parata – ka autoga. Sest kui keegi ei tule, siis pole ei metsal ega merel kellegi arusaadavat tähendust. Ning nad on ükski, ägades linnainimeselt saadud tellimuste käes – kes tellib kala, kes adru, kes kütte- või paberipuud, kes kaunist loodusvaadet.

Metsa ja mere valust eriti keegi ei tea või kui teavad, siis ütlevad – need seal kuskil hoolitsevad selle eest ja küllap ka asjad korda seavad.

Retoorikas ollakse keskkonnahoidmise küsimustes tugevad – saame linnas kokku ja kiidame takka. Ja ega me kõik pääsegi metsa ja merd hoidma, oluline on ka jutt ja arutus. Kuid ei pääse loodus ega inimene, kui me ei tunne ega hoida kodukohta, ei tee koostööd ega toeta neid, kes meie kodukoha eest hea seisavad.

Vaikselt või häälega?

Näiteks Tallinnas rassib Eesti Roheline Liikumine ühistranspordi arendamise, kuid ka puhta õhu, aja ja raha kokkuhoiu ning inimese tervise nimel. Kas nad seisavad ka meie huvide eest ja väärivad toetust?

Kui jah, siis kas toetame neid vaikides, istudes autos, või vaikides, sõites bussis? Või toetame keskkonnaorganisatsioon ka nii, et astume liikmeks ja aitame osaledes kaasa nende eesmärkide saavutamisele?

Kui kodanikeühendustel on oluline sõnum, mis meid kõiki puudutab, siis toetagem üksteist, oma igapäevastes tegevustes samu väärtusi kandes ja ka toetajaskonnaga liitudes.

Teate, üksteise toetuseta on väga raske hakkama saada.

Vabaühenduste ühiskonna areng

Kuidas hakkab toimima Eesti kodanikuühiskonna arenguks lähiaastatel 33 miljonit krooni jagav Vabaühenduste Fond, tutvustab fondi juhendamaterjali väljatöötamist juhtinud **EMSLi konsultant Tiit Riisalo**.

1. mail 2004 laienes lisaks Euroopa Liidule (EL) ka Euroopa Majanduspiirkond (EMP), mis on nüüd 28 riigi majandusliit. Kokkuleppe kohaselt toetavad EMPi kolm ELi mittekuuluvat riiki, Norra, Island ja Liechtenstein uusi liikmeid kahe uue, Norra ja EMPi finantsmehhanismi kaudu, mille eesmärk on vähendada sotsiaalseid ja majanduslikke erinevusi.

33 miljonit NGOdele

Kogumaht Eestile 2004-09 on ligi 475 miljonit krooni, mille raames on loodud Vabaühenduste Fond. Selle eesmärk on aidata kaasa kodanikuühiskonna tugevdamisele. Fond moodustab kogusummast 7% ehk üle 33 miljoni krooni.

Raamistiku väljatöötamisele on kaasatud vabaühendused. Vastavalt lepingule Norra saatkonnaga oli fondi tingimuste väljatöötajaks, konsultatsioonide korraldajaks ning juhendamaterjali sõnastajaks EMSL.

Kokkulepitud kava järgi toimus detsembris aruteluforum, kus osales 89 ühenduste esindajat. Selle tulemusel koostas EMSL juhendamaterjali, mida sai kommenteerida kahes voorus veebruari keskpaigani. Paarikümne ühenduselt laekus ligi sada ettepanekut ning fondi toimimist sätestava juhendamaterjali kinnitas 14. veebruaril EKAKi ühiskomisjon.

Toetuse saamiseks peavad vabaühenduste projektid vastama finantsmehhanismide rakendamise memorandumites sätestatud eelisvaldkondadele: keskkonnakaitse, säästev areng, Euroopa kultuuripärandi kaitse, inimressursside arendamine, tervishoid ja lastehoid, regionaalpoliitika ja piiriülene tegevus. Selles raamistikus keskendub Vabaühenduste Fond kolmele prioriteedile, mida täpsustavad põhivaldkonnad.

Fondi prioriteedid

Esimeseks prioriteediks on demokraatia ja kodanikuühiskonna areng, milleks kasutatakse

Edasised sammud

Pärast fondi juhendamaterjali kinnitamist EKAKi ühiskomisjonis peavad selle heaks kiitma ka doonorriigid – märts. Seejärel kuulub rahandusministeerium välja konkursi fondi ellurakendava vahendusasutuse valimiseks – aprill-mai.

Konkursi tulemused kinnitab finantsmehhanismide juhtkomisjon (vabaühenduste esindajad EMSL ja EKO) ja seejärel Finantsmehhanismide Komitee (doonorriikide esindajad) – juuni.

Rahandusministeerium sõlmib konkursi võitjaga Vabaühenduste Fondi elluviimislepingu – august. Vahendusasutus valmistab ette vajalikud materjalid, teavitab vabaühendusi ja kuulutab välja esimese taotlusvooru – september-oktoober.

e fond jagab kodaniku- guks 33 miljonit krooni

Loodava fondi tööpõhimõtteid arutati Tiit Riisalo juhtimisel nii kodanikuühiskonna konverentsil kui ka avalikul seminaril.

se 50% fondi mahust. Selle põhivaldkonnad on ühenduste institutsionaalse võimekuse arendamine, kodanikuühiskonna edendamine; demokraatiahormide austamine ning teadmised kodanikuühiskonnast ja demokraatlikest protsessidest.

Teiseks prioriteediks on keskkonnakaitse ja säästev areng, milleks kasutatakse 25% fondi mahust. Põhivaldkonnad on keskkonnaharidus ja säästvat arengut toetav haridus; loodus-

pärandi kaitsmine ning keskkonnapoliitika kujundamine.

Kolmas prioriteet on sotsiaalne integratsioon ja kohalik areng, milleks kasutatakse samuti 25% vabauhenduste fondi mahust. Selle prioriteedi põhivaldkondadeks on tõrjutute abistamine ja nende õiguste suurendamine; jätkusuutliku kohaliku ja regionaalarengu toetamine ning kultuuripärandi kaitse ühendamine kohalike kogukondade arenguga.

Taotlusvoore korraldatakse vähemalt kord aastas. Toetused jäävad 20 000 – 500 000 kroonini ning toetus võib katta kuni 90% abikõlblikest kuludest.

Saajaks võivad olla avalikes huvides tegutsevad MTÜd ja SA-d, mis ei ole parteid ega nende tegevuse toetamiseks loodud ühendused ega riigi või omavalitsuse asutuse mõju all.

Konkurss elluviija leidmiseks

Fondi rakendamise eest vastutab rahandusministeerium, kes korraldab riigihanke fondi vahendusasutuse leidmiseks. Sellel konkursil saavad osaleda ainult mittetulundusühingud või sihtasutused.

Vahendusasutus vastutab fondi raames esitatud projektoetuste rakendamise eest, kuulutab välja projektikonkurse, kirjeldab üksikasjalikult projektide valikukriteeriumeid ja -protsessi. Menetleb ja hindab taotlusi, eraldab toetusi ning jälgib projektide kulgu.

KATS tutvustamiseks maakondadesse

Veebruarist aprillini tutvustavad EMSL ja siseministeerium maakondades ühenduste rahastamispehimoetete projekti ning kodanikualgatuse toetamise strateegiat.

Ümarlaudadel on võimalus osaleda selles, kuidas riik hakkab edaspidi kodanikualgatust toetama ning rahastama.

Veebruaris alustatud kodanikualgatuse toetamise strateegia koostamise aluseid ning kaasamise pehimoetete tutvustavad seminaridel Külvi Noor ja Kaja Kaur siseministeeriumist (vt. ka lk. 7).

Teiseks vajavad läbiarutamist vabauhenduste riigipoolse rahastamise projekti käigus valminud ettepanekud ja alternatiivid. EMSLi konsultandi Kalle Jürgensoni ettepanekute kohaselt sätestatakse ühenduste rahastamine läbi ministeeriumite, kodanikuühiskonna sihtkapitali ja teiste fondide või programmide.

Kodanikuühiskonna arendamine saab projekti järgi riigi strateegiliseks eelarveliseks eesmärgiks, mille planeerimise kaasataks kodanikeühendused ja teema viidaks regio-

naalministri valitsemise alla. Samuti on arutamiseks rida pehimoetete, mida silmas pida da projekti- ja tegevustoetuste ja lepinguliste tööde või teenuste rahastamisel.

Projekti materjalid ja senised kommentaarid leiab www.ngo.ee/rahastamine.

Uusi kommentaare ootame 14. aprilliks kalle@ngo.ee.

Maakondades toimuvate ümarlauade aegade ja kohtade värseima info leiab EMSLi koduleheküljelt www.ngo.ee/8875.

Alari Rammo

I küsimus

Vabauhenduste koostöövõrgustiku koordinaator Maris Puurmann, mida olulist ühenduste jaoks on vahepeal riigieelarve strateegia koostamise protsessis toimunud?

Valmimas on "Struktuuri- vahendite kasutamise strateegia aastateks 2007-2013" e s i m e n e

versioon. Järgnevalt alustatakse struktuurifondidest eraldatava abiraha kasutuselevõtuks rakenduskavade koostamist, millega paralleelselt toimub ministeeriumites organisatsioonipõhiste arengukavade kokkuleppimine. Need dokumendid ja läbirääkimiste tulemused moodustavadki lõpuks eelarvestrateegia.

Strateegiast on avalikul kommenteerimisel olnud dokumendi analüütiline ning strateegia osa (eesmärgid ning prioriteedid). Ühenduste poolt esitati muuhulgas ettepanek käsitleda eraldi prioriteedina kodanikuühiskonna arengut, siiski piirduiti selle arvestamisega horisontaalse, kõiki prioriteete läbiva valdkonnana. See seab ühendustele olulise ülesande jälgida, et sellega ka tööpoolest kõigi prioriteetide kujundamisel ja rakendamisel arvestatakse; lepitakse kokku, mida valdkonna all mõeldakse, ja indikaatorid, mille abil hiljem tulemusi mõõta.

Kaasarääkimist on raskendanud see, et rahandusministeerium ei ole avaldanud vastuseid seni esitatud kommentaaridele ega selgelt põhjendanud nii nimetatud kui mitmete teiste ettepanekute arvestamata jätmist. Vastused on lubatud märtsiks, mis aitab loodetavasti konstruktiivselt reageerida dokumendi tervikversiooni avalikul kommenteerimisingil.

www.eurofondid.org.ee

Kodanikuühiskonna 200

Improviseeritud grupipilt: Riigikogu esimees Ene Ergma, aasta missiooniinimene Ene Hion, EMSLi juhataja Marit Otsing, minister Jaan Õunapuu, aasta MTÜ esindaja Lea Pilme, Riigikogu liige Vello Tafenau, Margo Loor Heateo SAst ja Monika Salu EMSLi nõukogust.

21. veebruaril toimus Toompea lossis järjekordne kodanikuühiskonna aasta tegijate tänuüritus. Tekst ja fotod: **Alari Rammo**.

EMSLi nõukogu valis esitatud kandidaatide seast 2005. aasta mittetulundusühinguks Rakvere MTÜ Kirilill, aasta sihtasutuseks Heateo SA, aasta missiooniinimeseks Ene Hioni Kodanikukoolitusest, aasta kaasajaks Elo Tuppitsa Majandus- ja Kommunikatsiooniministri tegevust ning aasta teoks vabaühenduste eurofondide koostöövõrgustiku www.eurofondid.org.ee.

Üheksandat aastat välja antava tunnustuse seekordseks teemaks on avalik või valdkondlik poliitika ja eestkosteha tavad ning kodanikeühenduste hääle kuuldavaks tegemine oli läbiv teema mitmetel suurüritustel.

Kandidaatideks ootas EMSL tänava selliseid inimesi või organisatsioone, kes on edukalt

esindanud oma sihtrühmi või liikmeid, tahtnud ja osanud neid kaasata, suutnud oma hääle kuuldavaks teha ehk kelle tegevuse tulemusena on Eesti kodanikuühiskond ja sektoriteülene koostöö 2005. aastal tugevamaks muutunud.

Aasta tegijate tunnustamiseks laiema eesmärgiks on teadvustada kodanikualgatusel ja tugevdada kodanikuühiskonna tavasid.

Tänukirjad andsid tegijatele üle Riigikogu esimees Ene Ergma ja regionalminister Jaan Õunapuu, ettekande individualistlikest ja kollektiivsetest väärtustest ja eetikast pidas Tartu Ülikooli eetikakeskuse juhataja prof Margit Sutrop.

Materjalid nii selle- kui möödunud aastastelt tunnustamistelt leiab koduleheküljelt www.ngo.ee/tegitjad.

Aasta mittetulundusühing – Kirilill

Aukirja vastu võtnud punapäine Lea Pilme ei näe kuidagi välja, nagu ta veaks korraga kolme asutust – Rakvere Lille kooli, päevakeskust Päevalill ja Rakvere lastekodu.

Aga Puuetega laste ja noorte toetajate ühenduse Kirilill juhatajana on just tema korraldada 40 töötajaga meeskond ja ligi 70 erivajadustega Rakvere noore ja vana elu.

Kirilill on korraga tegevmitmes rollis sotsiaal- ja hari-

MTÜ Kirilill juht Lea Pilme seletab Ene Ergmale, kuidas ta kõige sellega hakkama saab.

5. aasta tegijad valitud

dusvaldkonnas, tehes tihedat koostööd riigi ja omavalitsusega, esindades positiivset näidet avalike teenuste delegerimisest kodanikuühendustele.

Tänu Lea Pilme kodanikualgatusele, organiseerimisvõimele ja missioonitundele on kujunenud hariduslike erivajadustega lastele väga hea õpikeskkond ja paremad ajad on saanud ka Rakvere Laste-kodus, seisis kandidaadi esituskirjas.

Margo Loor on Heateo SA ettevõtete tegevusuuna juht.

Aasta sihtasutus – Heateo SA

Heategevusliku mõtteviisi arendajana ja sotsiaalse ettevõtluse tutvustajana on kolm aastat tegutsenud Heateo Sihtasutus ilmselt Eesti ainus omalaadne ja nõudis juba ammu tunnustamist. Heateo SA tegevused pakuvad inimestele andmise-rõõmu, luues lihtsamaid võimalusi vabatahtlikuna töötada, materiaalse toetusega aidata ja muid heategusid sooritada. Käivitatud on portaal www.heategu.ee, mis vahendab vabatahtliku töö ja annetamisega seotud võimalusi.

Üle aasta on töötanud äri- ja mittetulundussektori juhte ühendav projekt Pinginaabrid ning puudustkannatavatele lastele suunatud projekt "Igale sõgikohale oma laps".

Koostöös Eestimaa Looduse Fondi ja Caritasega asutatud Taaskasutuskeskus annab

olulise panuse keskkonnateadlikkuse kasvule. 2005. aasta sügisel korraldas Heateo Sihtasutus koostöös Eesti Päevalehe ja Avatud Eesti Fondiga sotsiaalse ettevõtja konkursi, millega on alustatud samuti äärmiselt olulise muutusega Eesti ühiskonnas.

Missiooniinimene – Ene Hion

Tänuüritusel kõige kõvema aplausi ja suurema lillestilemi ära teeninud Ene Hionit teavad kõik. Eesti Naiste Koostöökett sõnastas Hionit kandidaadiks esitades tema elutöök ja missiooniks "Kodanikuks olemise julgustamine".

Legendaarse raadiohäälena on Ene Hion julgustanud alati inimesi oma arvamust välja ütleva, teisti mõtlema. Viimastel aastatel on Hion kesken-dunud naiste julgustamisele, kutsunud neid otsuseid tegema ja aitama kaasa tasakaalustatud ühiskonna kujunemisele.

Ene Hionit õnnitleb noor ettevõtja, leiutaja ja poliitik Karoli Hindriks.

MTÜ Kodanikukoolituse ühe juhina on Ene Hionil ka omanimeline stipendium. Igale aastal annab Hion stipendiumi enda valitud isikule või organisatsioonile, kes on Eestis kõige rohkem panustanud naiste osalemisele ühiskonnaelus.

Jaan Öunapuu surub Peep Mardistega kätt Monika Salu valvsa pilgu all.

Aasta tegu – eurofondide võrgustik

EMSLi nõukogu otsustas aasta tegijate sekka lisada tänavu aasta teo, esimese tunnustuse sai vabatahtlaste koostöövõrgustik (www.eurofondid.org.ee) – Eesti Rohelise Liikumise eestveetav infoportaal vabatahtlaste vāravaks eurofondide maailma.

Võrgustiku eesmärgiks

kodanikeühenduste huvide eest seismine Norra ja Euroopa Majanduspiirkonna raha (NGO Fond) ning Euroopa Liidu struktuurivahendite kasutamise jälgimisel.

Aasta kaasav ametnik – Elo Tuppits

Et seekordse aasta kaasaja valik langes riigiametnikule, on omamoodi pretseeditud. Kuigi Elo Tuppitsal on suhteliselt mittemidagiütlev ametinimi – Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi (MKM) väliskoostööprojektide talituse juhataja – kehastab ta üht vähestest positiivsetest näidetest pühendunud kaasajana. Tuppits juhtis nimelt edukat projekti "Koostöö tugevdamine Eesti avaliku sektori ja ettevõtjaid esindavate organisatsioonide vahel", mille tulemusena rakendati avalikus sektoris praktikasse kodanikuühiskonnas testitud kaasamismudel.

MKM oli esimene ja seni ainus ministeerium Eestis, kes töötas välja iseendale kaasamise põhimõtted ning igapäev on nüüd võimalus saada e-posti teel teateid viimastest muudatustest õigusaktides, et hoida kõiki huvigruppe kursis neid puudutavate arengutega.

pole aidata rahaküsimajaid, vaid suurendada euroabi kavandamise, kasutamise ja tulemuslikkuse hindamise läbipaistvust, samamoodi kodanikuühenduste kaasatust ja avalikkuse aktiivset osalust.

Valikul märgiti ära Eesti

Minister: kodanikuühenduste kaart on rõõmsalt kirju

Regionaalminister Jaan Õunapuu oli novembrikuisel IV Eesti kodanikuühiskonna konverentsil üks arutlejatest teemapüstituses "Kas oleme ühiskonnana muutunud suuremaks?" Seda arutelu juhatanud **Tarmu Tammerk** küsitles ministrit uuesti kaks kuud pärast konverentsi.

Kodanikuühenduste ettevõtmistel on poliitikud vahel kriitika märklaauaks – küll pole raha piisavalt, küll on valitud valed partnerid. Miks teid sellest säästeti?

Ministrina püüan ära hoida mõttetuid vastasseise, mida näiteks paar aastat tagasi oli tunda. Siis käisid kodanikuühenduste esindajad meie juures mitte kõige paremat juttu ajamas teiste ühenduste kohta.

Üldse on suhtumine kodanikuühiskonda muutunud positiivsemaks. Avalikkuse tähelepanu koondab ka asjaolu, et üle aasta peab kodanikuühiskonna arendamise kontseptsiooni rakendamise kohta esitama ülevaate Riigikogule. Kuigi sellele arutelule jäi ajakirjanduse vastukaja nõrgaks. Asi olnuks rohkemat väärt!

Olete siseministeeriumi rahvastiku- ja regionaalvaldkonnas kuulutanud 2006.a. esimeseks prioriteediks kodanikuühiskonna arendamise. Miks peate seda nii tähtsaks?

Kui riigiasutustest meie ei pea seda oluliseks, kes siis veel? Kuidas muidu annaksime eeskju teistele sama suunda järgida? Teine põhjus on, et oleme nii palju küpseks saanud, et seekord juba julgesime seda prioriteediks panna.

Mida see praktikas tähendab?

Tulevad konkreetset sammud ühenduste rahastamise printsi-

pide kohta. EMSL on sellega tegelnud üle aasta. Sel kevadel jõuavad rahastamise põhimõtted otsustamiseks valitsuse ja ühenduste ühiskomisjoni ette, mida ma juhatan.

Teiseks teeme sel aastal valmis kodanikualgatuse toetamise strateegia. See ei sisalda mitte ainult rahastamist, vaid kõiki tegevusi. Kolmandaks töötame aasta lõpuks välja vabatahtlike tegevuse strateegia.

Milline on ühenduste hea rahastamismudel?

Praegu saavad ühendused toetust erinevalt: kes projekti-, kes tegevuspõhiselt. On vaja leppida kokku piir, kus saame rääkida katusorganisatsioonide tegevuskulude toetamisest.

Tuleb otsustada, kuidas reguleerida kolmanda sektori toetused Euroopa raha saamisel, kus on vaja 20% omaosalust. Kuidas tekitame rahastamisallika kolmandale sektorile? Või katab osaluse kohalik oma-valitsus?

Detsembris ilmus Postimehes artikkel "Regionaalminister jagas konkursita projektiraha". Loos heideti ette, et jagasite ühendustele 2,5 miljonit krooni, millest osa läks teie erakonnakaaslasega seotud ühendusele.

Kas see lugu oleks olemata, kui kindlad rahastamisprintsüübid olemas oleks?

See raha pärines 2005. aasta lisaelarvest, mis teatavasti tuleb planeerimatult. Taotlesin

selle summa, teades ennast tõestanud organisatsioone. Sain valitsuses konkreetset põhjendada, milleks see raha kulub. Ilma konkreetsete soovideta poleks valitsus seda eraldist teinud, see on ootamatu raha jagamise probleem.

Ajalehe teematõstatustes jäi ebameeldivalt kõluma, justkui oleks üks naisorganisatsioon saanud raha seetõttu, et on seotud Rahvaliitu kuuluva nõunikuga. Sinna ühendusse kuuluvad erinevad naisorganisatsioonid, esindatud on erinevad erakonnad. Mina ei ole hirmant ega tulnud selle peale, et sellest võib probleem tekkida. Mu nõunik oli selleks ajaks ka lõpetanud selle ühenduse juhtorganis oma liikmelisuse. Oleks võinud ka need 2,5 miljonit kodanikuühiskonna arendamiseks küsimata jätta, aga see poleks olnud õige.

Kui peate võõrale rääkima Eesti kodanikuühiskonna tugevatest külgedest, mida toote esile?

Organisatsioonid on tugevalt

kasvanud, teiste maade kogemusest on palju õpitud. Ühendused on paljudes valdkondades hästi nähtavad. Näiteks külade arendamine on suurt hoogu saanud Kodukandi liikumisest.

Ühenduste kaart on rõõmsalt kirju, erinevalt mu kabineti seinal olevast tavalisest maa-kondade kaardist. Üks probleem on ühendustel sama, mis vahetevahel Eesti poliitikas: isikutevahelised konfliktid. Head tegijad, õige asja eest väljas ühendused ei mahu ühte tuppä ära.

Õeldakse: EL ja NATO on käes, Eestil pole enam ideed, millega edasi minna. Mida saab kodanikuühiskond siin teha?

On kindel mänguruum, kus kolmandal sektoril on oma roll täita. Näiteks võimu ja rahva suhted, kaasamise põhimõtted. Ühendustel on riigile oma sõnum sotsiaalküsimustes. Oma ideid võiks julgelt välja käia!

Ideedest Eesti ühendustel puudust pole.

Valmib kodanikualgatuse toetamise strateegia

Eelmise aasta lõpus algas valitsuse kodanikualgatuse toetamise strateegia (KATS) koostamine, mille eesmärk on saavutada avaliku sektori ühtne lähenemine kodanikualgatuse edendamiseks.

Eesti kodanikuühiskonna arengu kontseptsiooni rakendamise on võimalik vaid eri valdkondade eest vastutavate riigiasutuste ja kodanikeühenduste koostöös.

Kui rakendamise 2004-06 aasta tegevuskava aitab kokku leppida sektoritevahelise koostöö põhimõtetes, siis KATS koordineerib avaliku sektori sisemist koostööd kodanikualgatuse toetamisel.

Näiteks saab nõnda lahendada ametnike koolituse puudujääke kodanikuühiskonna valdkonnas.

KATSiga püstitatakse strateegilised eesmärgid ja lepikakse kokku vajalikud tegevused peamistes valdkondades, milleks on kodanikualgatuse tugisüsteem, kaasamine, rahastamine, avalik teave ning kodanikuaktiivsus.

Värskeks näiteks kodanikuaktiivsusest on looderanniku naftareostuse tõrjumisel appi rutanud vabatahtlikud. Foto: PM/Scanpix

Regionaalminister esitab 2007-10 aastaks koostatava KATSi valitsusele otsustamiseks juunis. Et strateegia saaks hea ja toimiv, kaasatakse selle koostamisse kõiki osapooli.

Lisaks riigiasutustele, kellele KATS esmajoones õiget teed näitama hakkab, on vajalik kodanike ja ühenduste aktiivne osavõtt strateegia loomisest.

Veebruarist aprillini toimub 15 maakondlikku ümarlauda (vt. lk. 3!), mis on arutelu ja ideede vahetamise kohad.

KATSi tööversioonid ning kommenteerimisvormi saab kätte siseministeriumi koduleheküljelt alates märtsist.

Esimese vahekokkuvõtte saabunud kommentaaridest teeme 20. märtsi paiku. Kommentaare saab esitada kuni maakondlike ümarlaudade toimumise lõpuni.

Loe lähemalt internetist: www.sisemin.gov.ee/atp/kats

Külvi Noor
Siseministerium

Piirkondlikud koostöökojad elavnemas

Viimastel aastatel Eestis erineva innukusega tööle lükatud kohalike vabauhenduste koostöökogude esindajad pidasid jaanuaris Tartus ümarlauda, arutades, kuidas edasi liikuda.

Osalejaid oli Tartu-, Pärnu-, Jõgeva-, Harju-, Järva- ja Hiiu- maalt. Mitmetes koostöökodades on seisakuid põhjustanud ühesugused raskused: ressursipuudus, ühist lahendamist vajava probleemi puudumine, aga ka koostöökoja rolli ebaselgus.

Kui näha vajadust ennekõike info, nõustamise ja koolituse järele, siis sellega tegelevad

maakondades juba arenduskeskused ja maavalitsused. Miks nende kõrvale veel koostöökoda?

Arutelul leiti, et koostöökoja raames võiksid ühendused aktiivselt arutleda maakondliku arengukava sisu ja elluviimise üle, koyal võiks olla "järelvaataja" roll, kes teeb pöördumisi, kui avalik võim on jätnud kaasamise põhimõtted või head tavad arvestamata.

Pakuti välja, et koostöökoda võiks valida piirkonna esindajad erinevatele ümarlaudadele ja kogudesse, et jaotada töö-

koormust võrdsemalt. Oluliseks peeti koostöökogu rolli kodanikuühiskonna temaatika meediasse viimisel ning kohalike koolitajate ja analüütikute oskuste tööerakendamisel ühenduste hüvanguks.

Ühishuvi leidmise arutelu viis mõtteni, et koostöökojad ei peaks olema niivõrd maa- kui piirkondlikud. Põhjalikum ülevaade internetis: www.vabatahtlikud.ee.

Piret Talur
Persona MTÜ, Tartumaa
Vabauhenduste Koostöökoda

Uusi trükiseid

Kodanikuühiskonna lühisõnastik

Koostöös siseministeriumiga andis EMSL välja professor Mikko Lagerspetzi "Kodanikuühiskonna lühisõnastiku" kordustrüki.

Sõnastik pakub lühikesed seletused hulgale kodanikuühiskonda puudutavatele väljenditele, samuti uusi tõlkevasteid ning viitab vastavatele ingliskeelsetele terminitele. Teises trükis on mõned uued märksõnad, ka on täiendatud teisi ning lisatud mõistete omavahelisi suhteid kajastav tabel.

Saadaval tasuta EMSLi kontoris, Avatud Eesti Fondis ja maakondlikes arenduskeskustes, samuti www.ngo.ee/trykised.

Kokkuvõtte EKAKi rakendamisest

Siseministeriumi rahastamisel valminud kokkuvõtte EKAKi rakendamise hetkeseisust ning ühiskomisjoni järgmistest ülesannetest on järg 2004. aastal ilmunud trükisele. Selles sisaldub ka lühiülevaade EKAKi ajaloost, praktilised soovitusused ühendustele EKAKist kasusaamiseks ning ingliskeelne kokkuvõtte. Saadaval tasuta EMSLi kontoris ning www.ngo.ee/trykised.

"Ettevõtluse alused"

12-aastase tippjuhtimiskogemusega majandusdoktori Monika Salu raamat on abivahend neile, kes soovivad lisaks raha- taotluste esitamisele suurendada oma sissetulekut läbi teenuste ja toodete müügi ehk ettevõtluse. Põhiteadmised ettevõtluse alustamisest, korraldamisest, võimalustest ja riskidest on esitatud 60 küsimuse ja vastusena, lisatud näidisdokumentid ning info ettevõtte toetuste ja abi saamiseks. EMSLi liikmed ja suuremate koguste soovijad, küsige soodushinda e-posti teel monika.salu@inotex.ee.

Teenuste üleandmine saab oma hea tava

EMSLi avalike teenuste konsultant **Veiko Lember** tutvustab, milles seisneb avalike teenuste üleandmise hea tava, mille esimene versioon on internetis huvilistele kommenteerimiseks avatud.

Avalike teenuste üleandmine on moes ning seda üle maailma. Valitsused ja kohalik võim ei delegeeri täna enam üksnes traditsioonilisi kommunaal- ja sotsiaalabiteenused, vaid ka näiteks vangla- ja sõjapidamist. Nii opereerib maailma suurimat vanglat Lõuna-Aafrika Vabariigis peagi erafirma, mis on noteeritud New Yorgi börsil.

Ka Iraagi okupatsiooni viiakse paljuski läbi erafirmade toel, kellelt USA valitsus ostab nii koolide ajaloo programmide koostamise kui ka kohaliku sootsumi ülesehitamise teenust.

Nii ühiskonnale harjumuspäraste teenuste kui ka nimekatutele sarnaste äärmuslike juhtude puhul on riigile oluliseks partneriks kodanikeühendused.

Millest räägime?

Avalike teenuste üleandmine ehk lepinguline delegeerimine on üks mitmetest avaliku ja mittetulundussektori koostöö võimalustest. Sel juhul annab riik või omavalitsus teenuse täideviimise üle erafirmale, ühendusele või teisele avalikule organisatsioonile, kuid säilitab kontrolli ja vastutuse teenuse pakkumise üle.

Teenuse rahastamise kohustus jaguneb reeglina riigi/omavalitsuse ja lõpptarbija vahel. Teenuse võib ellu kutsuda ka kodanikeühendus, kuid lepingulise delegeerimise objektiks muutub see alles siis, kui vastutuse teenuse korraldamise eest võtab endale avalik võim.

Eesmärgiks ei ole *a priori* teenuse üleandmine, vaid läbi konkursi ja/või läbirääkimiste tekitada teenusepakkujas lisamotivatsiooni teenuse kvaliteedi ja tõhususe parandamiseks.

Lisaks võib delegeerimine endas kätkeada ka sotsiaalseid eesmäärke, näiteks erivajadusega inimeste ettevõtluse arendamine.

Kuigi Eestis osutatakse eraorganisatsioonide poolt iga-aastaselt sadade miljonite kroonide väärtuses riigi tellitud avalikke teenuseid, valitseb nii teenuste ostjate kui ka pakkujate hulgas suur infotühimik delegeerimise elluviimise, selle tulemuste, võimaluste ja ohtude kohta.

Nii ei ole meilgi seejuures pääsetud piinlikest skandaalidest, seda isegi juhtudel, kus võiks eeldada kindlat õnnestumist. Teisalt on kodanikeühendused veel vähe teadvustanud, et avalike teenuste lepinguline osutamine on üks võimalusi jätkusuutliku arengu tagamiseks.

Sellest aastast püüab EMSL aidata kaasa selle tühimiku täitmisele, alustades avalike teenuste üleandmise alase diskussiooni tekitamise ja

teavitustööga kodanikeühenduste hulgas. Esimeseks oluliseks ettevõtmiseks selles vallas on avalike teenuste üleandmise hea tava ehk standardite väljatöötamine. Lühidalt öeldes on hea tava juhiste kogum avalike teenuste üleandmise protsessi läbiviimiseks.

Alates veebruarist on teenuste üleandmisega seotud küsimused ning hea tava esialgne visioon kõigile tutvumiseks ja kommenteerimiseks kättesaadav EMSL kodulehel (www.ngo.ee/teenused). See jääb üles kuni 13. märtsini, misjärel seda täiendatakse tulenevalt saadud tagasisidest.

Teenuste hea tava

Lõpptulemusena saab hea tava olema üheks EKAKi raames vastu võetavatest dokumentidest, mis hakkab olulisel määral mõjutama avaliku võimu ja kodanikeühenduste koostööd.

Lisaks plaanib EMSL üllitada teatmiku avalike teenuste delegeerimise teemal. Järgneva poole aasta jooksul on plaanis teemaga seonduvat tutvustada ka mitmetel seminaridel, mille kohta ilmub täpsem info juba EMSL kodulehel.

EMSL ootab tagasisidet nii hea tava väljatöötamise kohta, kui ka senistest kogemustest teenuse üleandmisel aadressile veiko@ngo.ee.

Teenuste lepingulise osutamisega tekkivad võimalused kodanikeühendustele:

- stabiilne finantseerimiseallikas
- ajend organisatsiooni sisemiseks arenguks
- lisaressursid ja -motivatsioon oma missiooni elluviimiseks ja osutavate teenuste arendamiseks
- kontaktide suurenemine avaliku võimuga uute väljundite leidmiseks
- teadmiste ja abi ülekandmine avalikust sektorist ühendustele

Kaasnevad mõjud:

- palgatöö osakaalu suurenemine, vabatahtlikkuse vähenemine
- vajadus lisainvesteeringute järele (nt. infotehnoloogiasse)
- võimalik sõltuvuse tekkimine valitsuse rahadest
- missioonist eraldiseisvate tegevuste osakaalu suurenemine raha teenimiseks
- kergemate juhtumite ja klientide eelistamine kulude kokkuhoiu eesmärgil (nn. kooreriisumine)

Mida EMSL tänavu teeb?

EMSLi vastne **juhataja Marit Otsing** annab ülevaate tänavusest tegevuskavast.

EMSLi tänavune tegevuskava tuleneb põhimõtetest, mille panime paika oma strateegias aastateks 2005-08. Tuletame meelde: meie strateegilisteks suundadeks ühiskonna tasandil neil aastatel on osaleda EKAKi tegevuskava elluviimisel; arendada Eesti vabaaühendusi ning hoida kõrgel kolmanda sektori mainet.

Suundadeks organisatsiooni tasandil on: olla erinevaid ühendusi kaasav laiapõhjaline liikmesorganisatsioon; seista oma liikmete ühiste huvide eest koostöös avaliku ja erasektoriga; käivitada stabiilsed meediaväljundid EMSLi ja kogu sektori tegevuste kajastamiseks.

Siduv ja sõltumatu

Samuti hoida majanduslikku ja poliitilist sõltumatust, tunnustades ühiskonnaliikmete mitmekesisust ning eriarvamusi; ning olla partneritele ja kolmanda sektori liikmetele kvaliteetseks ja tunnustatud eeskujuks oma töös, teenustes ja juhtimises kui sõbralik, hooliv ja ühendusi siduv organisatsioon.

Peamise eesmärgina näeme EKAKi rakendamisele kaasa

aitamist. Selle oluliseks osaks on töötada välja kodanikeühenduste ettepanekud oma tegevuse rahastamiseks riigi ja omavalitsuste eelarvest. BAPPi toel on sellega möödunud aastast töötanud Kalle Jürgenson.

Maakondade tasandil

Et parimal moel väljendada meie kõigi seisukohti oleme alustanud arutelusid maakondlikel ümarlaudadel, kommenteerida ja ettepanekuid teha saab ka interneti teel. Ootame kõigi aktiivset osavõttu väljendamaks oma mõtteid, arvamusi, ootusi ja ettepanekuid seoses ühenduste rahastamisega.

Teise suure arendusprojekti soovime luua alused avalike teenuste pakkumise üldiste standardite ning nende osutamise põhimõtete ja korra väljatöötamisele nende delegeerimisel kodanikeühendustele.

Seda projekti tutvustab kõrvallehel lähemalt EMSLi konsultant Veiko Lember. Meie töö tulemused kinnitavad EKAKi rakendamise ühiskomisjon ja valitsus.

Sügisel jätkame ka katusorganisatsioonide arenduspro-

Traditsiooniline EMSLi suvekool toimub tänavu 8.-9. septembrini Nelijärvel. Pildil hetk mullusest suvekoolist, kus osalejad said Peeter Tooma käe all lihvida oma avaliku esinemise oskusi.

Foto: Artur Taveere

jektiga. Seks ajaks naaseb Eestisse Kristina Mänd, kes töötab juulini Lõuna-Aafrika Vabariigis CIVICUSes just katusorganisatsioonide teemaga.

Hea tava kohaselt jätkab EMSL liikmete ja teiste ühenduste koolitamist ja informeerimist. Lisaks regulaarsetele infopäevadele, koolitustele ja seminaridele toimub septembri hakul ka kaheksas EMSLi suvekool, mille seekordseks teemaks avalikud teenused.

Ilmunud on meie selle aasta esimesed uued trükised, sügiseks valmib raamat kodanikeühenduse juhtorganite arendamise teemadel.

Põhjalikumalt võtame ette oma liikmete tundmaõppimise ja arendamise, mis on eeldus heaks kaasamiseks ja liikmete ühishuvide eest seismiseks.

Liikmeküsitlusest kirjutab Alari Rammo allpool.

Üldkoosolek 5. mail!

EMSLi üldkoosolek toimub 5. mail Vanurite Eneseabi- ja Nõustamisühingu majas Tallinnas Poska 15.

Kavas ülevaade EMSLi tegevustest, majandusaasta aruande kinnitamine.

Lähem info märtsis.

EMSLi liikmeküsitlus läbipaistvuse suurendamiseks

EMSL uuendab sel kevadel põhjalikult oma liikmete andmebaasi, et lisaks kontaktandmetele oleks kättesaadav põhjalikum info inimestest, tegevuse mõjust ja rahaasjadest.

Vabaaühenduste olulisus on märgatavalt kasvanud Eestis ja mujal maailmas ning aina olulisemate ülesannete täitmisega muutub olulisemaks, et avalikkus teaks, kuidas ühendus toimib. EMSL võttis nõuks oma liikmeid tundma õppida – esitasime neile hulga küsimusi

organisatsioonide tegevuse, eesmärkide, sihtrühmade ja finantsallikate kohta.

Küsitavad andmed on sellised, mida tahetakse teada projektikonkurssidel, kuid lihtne ja kättesaadav informatsioon on iga organisatsiooni adekvaatse hindamise aluseks lisaks rahastajatele ka vabatahtlike, ajakirjanike või poliitikute poolt.

Soovitame sama teha teistelgi katusorganisatsioonidel, kus tegevuse rõhk pole ülekuulamisel, vaid liikmetele abiks

olemises. Pole ju väiksematel ühendustel sageli oma kodulehekülgegi, kus oma andmeid kättesaadavaks teha ning eneseanalüüs on nagunii igäihele endalegi kasulik.

Liikmeküsitluse teises osas palume tagasisidet EMSLi teenustele ja ootuseid meie suhtes. Tulemuste alusel algavad märtsis taas liikmete külastused, kus arutame saadud info koos läbi ja vaatame, mida saab EMSL paremini teha ja kuidas oma liikmeid aidata.

Liikmeküsitlus on osa EMSLi tänavusest peamisest eesmärgist – liikmete kaasamismudeli rakendamisest ning kaasamise eeltingimuseks ja ühishuvide esindamiseks on täpne teadmine liikmete soovide ja vajadustest.

Vaata EMSLi täidetud ankeeti www.ngo.ee/emsl ja kaasamismudelit www.ngo.ee/liikmed. Kokkuvõtte liikmeküsitlusest avaldame järgmises infolehes.

Alari Rammo

Aktiivsed ühendused muudavad ühiskonna suuremaks

Sotsioloog Ivi Proos tutvustab, mida näitas Avatud Ühiskonna Instituudi uurimus "Demokraatia ja rahvuslikud huvid" kodanikuaktiivsuse kohta.

Kodanikuühiskonna ehitusmaterjaliks on kõikvõimalikud ühendused, mille spekter on lai ja mitmekesine.

On ühendusi, kuhu inimesed kuuluvad paratamatusena, et osaleda teatud tegevustes. Sellisteks ühendusteks on näiteks korteri-, maja- ja aiandusühistud ehk **elukohaga seotud ühendused**.

On meelelahutuslikud ühendused, mis seotud kultuuri-, spordi- ja hobitegevustega. Neisse lähevad inimesed mõeldes ennekõike endale ja oma huvide arendamisele. **Harrastusühendused** ei kanna üldjuhul erilist missiooni ega sea eesmärgiks ühiskonnas toimuvat mõjutada.

Töölane kindlustunne

Olulised ühendused on **ametiliidud**, mis annavad oma liikmetele töölase kindlustunde. Ametiliitude organiseerumine ja oma liikmete huvide eest võitlemine näitab kodanikuühiskonna tugevust läbi ühistegevuse. Värsketest näidetest võiks esile tuua perearstide organisatsiooni eduka tegevuse ja oma õiglaste nõudmiste saatutamise.

Maailmavaate ja veendumuste alusel kuuluvad inimesed **usuorganisatsioonidesse** ja **erakondadesse**.

Ja lõpuks ühendused mida võib nimetada **missiooniühendusteks**. Need on ühiskonna ja inimeste üldistes huvides – nagu looduse kaitsmine, heategevus, külaelu edendamine, naabrivalve, karskusliikumine, Kaitseliit jt – tegutsevad organisatsioonid.

Avatud Eesti Fondi toetatava projekti "Demokraatia ja

rahvuslikud huvid" raames viis Eesti Avatud Ühiskonna Instituut mullu oktoobris-novembris läbi uuringu kodanikuaktiivsusest, mille käigus küsitleti üle kogu Eesti 936 inimest vanuses 15-74 aastat.

Vastajad hindasid ise oma kuulumist erinevatesse kodanikuühendustesse. Lisaks hindasid kõik ühendustesse kuuluvad vastajad, kas nad on aktiivsed või passiivsed liikmed.

Ootuspäraselt osalevad inimesed kõige sagedamini (23%) elukohaga seotud ühendustes, samas hindab neis end aktiivseks liikmeks kõigest kolmandik. Harrastusühenduste tegevuses osaleb viiendik vastanutest, kuid neis on inimesed aktiivsemad: 2/3 peab ennast neis aktiivseteks liikmeteks.

Iga kümnes Eestis elav täiskasvanu kuulub ühiskonna ja inimeste üldistes huvides tegutsevatesse missiooniühendustesse. See ei ole sugugi väike potentsiaal. Sealjuures peavad pooled missiooniühendustesse kuuluvad inimesed ennast aktiivseteks liikmeteks.

Selge erinevus kodanikuaktiivsuses kulgeb mööda rahvuslikku piiri: eestlaste kodanikuaktiivsus on tunduvalt suurem kui siinsetel venelastel. Missiooniühendustesse kuulub 12% eestlastest ja vaid 1%

eestivenelastest, meelelahutuslikes ühendustes on need näitajad vastavalt 25% ja 11%.

Ainus ühenduste tüüp, kus venekeelne elanikkond on aktiivsem, on elukohaga seotud ühendused. Neisse kuulub 21% eestlastest ja 28% eestivenelastest. See on mõistetav, sest venekeelsed inimesed elavad rohkem linnades, mistõttu nad on eestlastest sagedamini korteriühistute liikmed.

Ühendustesse kuulumine tähendab osalemist erinevates suhtlemisvõrgustikes. See omakorda viitab suuremale sotsiaalsele kapitalile. Inimesed kuuluvad ühendustesse, suhtlevad omavahel ja kindlasti ka usaldavad üksteist enam. Uuringust tulenevalt saab kindlasti väita, et eestlaste sotsiaalne kapital on suurem kui eestivenelastel.

Osalemine kodanikeühendustes

Organisatsiooni tüüp	Aktiivne liige	Passiivne liige	Ei kuulu
Elukohaga seotud ühendused	7%	16%	77%
Harrastusühendused	14%	7%	79%
Missiooniühendused	5%	4%	91%
Ametiliidud	3%	6%	91%
Usuorganisatsioonid	3%	6%	91%
Erakonnad	1%	3%	96%
Muud ühendused	2%	1%	97%

Miks on paljud liikmed ühendustes passiivsed?

Sellel võib olla mitu põhjust. Näiteks ei ole liige täpselt teadnud, kuhu astub, sest sageli pole ühendustel paika pandud, mis on nende missioon ja eesmärgid – nii võib selguda aja jooksul, et liige ootas midagi muud ning tõmbub eemale.

Teiseks on organisatsioonid ise mõnikord võtnud suunaks just massi kasvatamise, eeldades, et see suurendab nende legitiimsust – sel juhul on para-

tamatu, et nõnda saadud liikmed pole kuigi motiveeritud.

Kolmandaks võib liige muutuda passiivseks, sest tema huvid muutuvad aja jooksul ning see, millega ühendus tegeleb, pole talle enam nii tähtis.

Kui ühendus tahab, et liikmed oleksid aktiivsed, on oluline läbi mõelda, milleks ja milliseid liikmeid soovitakse ning anda neile palju võimalusi osalemiseks – jagada ülesandeid, kaasata neid aktiivselt tegevusse ja diskussioonidesse.

Rait Talvik,
EMSLI konsultant

Kvaliteedi juhtimine ja juhtimise kvaliteet - praktikad kodanikeühendustes

Jutt kvaliteedi juhtimisest kodanikeühendustes kõlab esmapilgul justkui ülepingselt ja kohatu paatosega. Ent kuigi meile meeldiks mõelda ühendustest kui kaasasündinult läbipaistvatest, vastutavatest ja legitiimsetest, tuleb selleks siiski kõvasti pingutada, kirjutab **EMSLi juhtimiskonsultant Kaidi Holm**.

Kvaliteet ei ole üksnes toote või teenuse tarbimisväärtust iseloomustav omadus ning kvaliteedi juhtimine ei tähenda mõttetut bürokraatiat ja sobimatute standardite juurutamist.

Kvaliteedi juhtimine on seotud tervikliku juhtimiskäsitlusega, mis aitab analüüsida, millega ja miks organisatsioon tegeleb ning kuidas on võimalik töötada paremini ja saavutada soovitud tulemusi. Loomulikult on oluline valida organisatsiooni jaoks sobivad töövahendid.

Erinevad mudelid

Näiteks kvaliteeditagamise mudel PQASSO (Practical Quality Assurance System for Small Organisations, www.pqasso.org) on välja töötatud spetsiaalselt väikeste ja keskmise suurusega ühendustele.

See käsitleb organisatsiooni läbi 12 kvaliteedikriteeriumi, näiteks kasutajakesksed teenused, personal ja vabatahtlikud, koostöövõrgustik ja partnerlus. Tegu on enesehindamise mudeliga, mis ei eelda välist abi.

Vabauhendustes on ilmselt kõvasti õppida ka standardist IIP (Investors in People, www.investorsinpeople.co.uk/IIP/Web), mis keskendub organisatsiooni arendamisele läbi inimeste tegevuse.

Fookuses on see, et isikute, meeskondade ja organisatsiooni tasandi koolitus ja arendustegevused toetaksid ühiste eesmärkide saavutamist.

IIP rakendamisel on kaasatud välisühendaja, kes teostab regulaarsed ülevaatused ning toetab jätkuvat arengut. See standard ei hõlma kõiki organisatsiooni aspekte, kuid personali juhtimine ja toetamine on põhjalikult käsitletud.

Organisatsiooni täiuslikkuse mudel (EFQM Excellence Model, www.efqm.org) ei ole iseseisev kvaliteedisüsteem, vaid pigem põhjalik töövahend enesehindamise läbiviimiseks, mis võimaldab süstematiseerida organisatsiooni tugevused ja parendusvaldkonnad.

EFQM mudel on kasutusel ka meie juhtimiskvaliteedi auhinna konkursil, kus ühendustele on muide ka omaette kategooria, kus osalemine annab lisaks võimalusele ennast hinnata ja teistega võrrelda ka tagasisidet asjatundlike assessorite meeskonnalt.

Millest alustada?

Sotsiaalne audit (Social auditing, reporting and accounting, www.accountability.org.uk) on mõeldud selleks, et paremini identifitseerida olulised huvigrupid ja neid asjakohaselt

kaasata. Meetod aitab organisatsioonil mõõta, analüüsida ja muuta oma tegevuste läbipaistvust ning mõju huvigruppidele ja kogukonnale tervikuna.

Esimese tööna tuleks välja selgitada, millised on organisatsiooni ootused kvaliteedi juhtimise süsteemi rakendamisel.

Eesmärgid ja analüüs

Kokku tuleks leppida, milliseid muutusi ja tulemusi see kaasa tooma peaks ning kuidas ja milal saabunud mõju analüüsitakse. Teise sammuna tasuks mõelda, kas organisatsioon on ikka piisavalt küps, et kvaliteedi juhtimist tõsiselt võtta.

Vastasel juhul võib kujuneda nii raha-, aja- kui ka närvi-kulukas mäng, millel on üllad eesmärgid, kuid puudub esialgselt kavandatud mõju.

Kolmandaks tuleks uurida ja kaaluda erinevate kvaliteedimudelite sobivust oma organisatsioonile. Omaette eesmärgi ei peaks tingimata olema ühe või teise mudeli stiilipuhas rakendamine, sest sõltuvalt ühenduse eripärast on mõnikord otstarbekas mugandada nii meetodeid kui ka töövahendeid.

Meeles peaks siiski pidama, et muudatused peavad olema põhjendatud ning andma meile mingit lisaväärtust, mida algne mudel ei võimalda.

Mis ühikutes oma ühenduse edu hinnata – testi ennast!

1. Missioon – kas su missioon on selgelt defineeritud ja konkreetne, sõnastades põhieesmärgid ja nende saavutamise viisid? Kas juhatus, töötajad ja koostööpartnerid järgivad seda?

2. Kliendid – kas oled identifitseerinud oma kliendid ja nende väärtushinnangud, grupeerinud nad erivajaduste ja soovide alusel?

3. Teenused – kas missiooniga kooskõlas ja su poolt pakutavad teenused vastavad klientide vajadustele ja soovidele, kas kliendid on rahul? Kas tooted ja teenused on hea või kõrge tasemega ja konkurentsivõimelised võrdluses teiste poolt pakutavaga?

4. Väljundid – kas oled fikseerinud kriteeriumid ja loonud süsteemi tegevuse tulemuste ja mõju hindamiseks? Milline on tegevuste ja tulemuste mõju kohaliku kogukonna arengule? Kas tegevus teenib ühiseid eesmärgi ilma kahjulike kõrvalmõjudeta?

5. Juhatus – kas juhatus omab organisatsiooni tegevuseks vajalikke teadmisi, teadvustab vastutust nii organisatsiooni liikmete kui ka kogukonna ees, tegeleb aktiivselt organisatsiooni juhtimise ja esindamisega?

6. Juht – kas juht on tugev liider, inimene, kes teadvustab organisatsiooni eesmärgi ja esindab kogu meeskonda; teadvustab organisatsiooni sise- ja väliskeskonda, loob optimaalsed tegevusstrateegiad ja analüüsib saavutatut?

7. Ressursid – kas tegevuseks vajalikud ressursid (materiaalne baas, raha, inimesed jne) on garanteeritud? Finantsstabiilsus viimasel paaril aastal ja plaanid paariks järgneva? Kas finantse saadakse mitmest allikast?

8. Kommunikatsioon – kas sul on teadvustatud kommunikatsioonikanalid ja tagatud kahepoolne regulaarne infovahetus kõigi oluliste partneritega?

9. Plaanimine ja hindamine – on sul efektiivne planeerimise mudel (strateegiline ja operatiivne) ning tagasiside ja analüüsi süsteem (protsesside, kasusaajate rahulolu, tulemusliikkuse jne mõõtmiseks)?

Vabaühenduste häälte orkestreerija

Inglismaa vabaühenduste katusorganisatsiooni, enam kui 4000 ühendust koondava **NCVO juhataja Stuart Etherington** räägib intervjuus Urmo Kübarale, kuidas on võimalik vabaühenduste häält esindada.

NCVO muutis hiljuti oma tunnuslauset. Kui varem nimetasite end vabaühenduste häälteks (“Voice of the voluntary sector”), siis nüüd rõhutate, et annate ühendustele häält ja toetust (“Giving voice and support to voluntary and community organisations”). See on rohkem kui lihtsalt sõnastuse muutus?

Absoluutselt. Esiteks, me ei räägi üksnes häälest, poliitika kujundamisest, vaid ka toetusest, ühenduste nõustamisest. Teiseks, see pole ise tegemine, vaid andmine: meil on palju liikmeid, kes on ise “hääled” ning meie roll ei pea olema rääkida nende eest, vaid aidata neil endil seda teha.

Oleme teinud palju koostööd valitsusega, kuid nüüd orienteerume rohkem kodanikuühiskonnale, oma liikmetele – aitame neil oma seisukohti arusaadavaks teha valitsusele, kohalikule võimule, meediale ja teistele institutsioonidele.

Kuivõrd üldse on võimalik rääkida vabaühenduste häälest, tegu pole ju ühe häälega...

...vaid häälte kakofooniaga, see on tõsi. Mõnikord ka harmooniaga. Ka see on põhjus, miks tunnuslauset muutsime – idee, et keegi võiks olla sektori hääleks, on nonsens.

Valitsus soovib sageli, et oleks üks hääl, kuid ühendused ei tohiks sellesse lõksu langeda. Meie sektoris on väga palju erinevaid seisukohti ja kõik need peavad jõudma valitsejateni. Ning on nende otsustada, milliseid seisukohti nad toetavad. Meie roll on ehk teatud mõttes neid häält orkestreerida.

Mida see tähendab?

Laialdast konsulteerimist, liikmetega läbiarutatud seisukohade esitamist.

Kui aktiivsed teie liikmed sellistes aruteludes osalema on?

Sõltub teemast. Kui küsida mõne hämara maksunüansi kohta, ei tule palju vastuseid, sest keegi ei mõistaks, millest jutt käib. Samas on kindlasti väiksem grupp inimesi, kes teavad väga täpselt, mida see nüanss kaasa toob, ning oluline on konsulteerida nendega.

Üldised konsultatsioonid ongi üha harvemad, keskendume rohkem konkreetsete küsimuste arutamisele spetsialiseerunud võrgustikes, kus asjast huvitatutel on võimalik saada süvendatult infot ja kus toimub dialoog. Kõik liikmed saavad meie igakuisest ajalehest ja e-uudiskirjast infot,

mis toimub, ning valivad, kus soovivad osaleda.

Mis laekunud arvamustest edasi saab?

Erinevate teemade poliitikaüksused töötavad need läbi ja koostavad dokumendi, mis on meie vaade ja esitatakse valitsusele.

Ometi ei räägi ju ka teie liikmed kindlasti ühe häälega, vaid esineb eriarvamusi?

Loomulikult. Meie ülesanne on sellisel juhul neid arvamusi kajastada. Kui need ei ole suured – ja praktikas enamasti ei ole –, siis leiame konsensuse, aga mõnikord ka ütleme, et meil puudub ühtne seisukoht, on nii ja niisuguseid arvamusi.

Lisaks on liikmed valinud nõukogu, kes väljendab NCVO seisukohti. Ja mõnikord see erineb sellest, mida neile välja oleme pakkunud – lõppeks otsustavad ikkagi nemad, sest nad on valitud organ, büroo mitte.

Nii et hea kaasamine ei tähenda ilmtingimata, et igäiks peab olema igas küsimuses oma arvamuse öelnud?

Kaasamine on ka eestvedamise küsimus – ei saa üksnes peegeldada liikmete arvamusi, vaid tuleb ka ise agendat juhtida. Liikmed ei oleks öelnud, et on vaja Compacti (meie EKAKi sarnane dokument), meie ütleksime neile, et see oleks hea.

Siin on äärmiselt oluline tasakaalu leidmine – kui keskendunud liialt proaktiivsusele, avastad ühel hetkel, et oled liikmetest kaugele ette ära läinud; kui aga ainult peegeldad arvamusi, ei toimuks arengut.

Tallinnas kodanikuühiskonna konverentsil kõneldes ütlesite, et Suurbritannias on riigi huvi vabaühenduste osas liikumas eestkostelt teenuste pakkumisele. Mida see ühendustele tähendab?

Selle nihke põhjus on valitsuse huvi avalike teenuste taseme tõstmiseks, sest muidu ei ole õigustatud kõrged maksud, mida inimesed tasuvad.

Lahendusena nähakse siin teenuste suuremat üleandmist ühendustele, kes on väga paljudel aladel – narkomaania, HIV, alkoholism, vähemused jne – tõesti saavutanud avalikust sektorist oluliselt paremaid tulemusi.

See tähendab kindlasti vabaühenduste sektori kasvu, mis on hea. Muret tekitab, et teenuste pakkujad on vähem suutelised tegutsema eestkostjatena, sest nad on siis lepingute läbi valitsusega seotud. Kas see nii läheb – eks aeg näitab.

Loe NCVOst lähemalt kodulehelt www.ncvo-vol.org.uk.

Euroopa Liit otsib teed inimeste südamesse

EMSLi esindajana Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee (EMSK) delegatsioonis osales **Mall Hellam** jaanuari lõpus Euroopa tulevikku käsitleval konverentsil "Sound of Europe". Kuuldud kõla jäi õõnsaks, tõdeb ta.

Esinejate nimekiri oli Euroopa Liidu eesistujamaa Austria ning EMSKi korraldatud konverentsil muljetavaldav: EL välispoliitika koordinaator Javier Solana, Prantsuse peaminister Dominique de Villepin, kunagine Euroopa Komisjoni president Jacques Delors, Soome peaminister Matti Vanhanen, Läti president Vaira Vike-Freiberga jt.

Lisaks poliitikuile osales teadlasi, kodanikuühenduste esindajaid, ajakirjanikke. Nõnda olid ootused suured.

Kaasamisest omavahel

Paraku pidin hoopis pettuma, konverents näitas just neid viigu, mille üle oli tulnud arutlema. Kuigi ettekanded olid sisukad ja intrigeerivadki, tundsin puudust just nõ. ehedate kodanikuühiskonna esindajate arvamustest. Selle asemel rääkisid riigipead üksteisele, mida peaks Euroopas tegema ning kuidas inimesi rohkem kaasama.

Pea kõik esinejad jagasid arvamust, et Euroopa on praegusel kujul kriisis. Oli ka tunda konsensust, et muutused on vajalikud.

Seega kutsuti üles palju laiemale arutelule selle üle, kuidas muuta ELi kõrgemates sfäärides toimuvat inimestele arusaadavamaks. Sel korral küll kaasamine ei õnnestunud.

Et aga Euroopa ei ole oluline ainult poliitikutele, on selge, et laiemat avalikkust tuleb kaasata ELi poliitikate igapäevasesse kujundamisse. Kodanikeühendused on poliitikutele sel-

les teavitus- ja kaasamisprotsessis väärtuslik partner.

Nii on Avatud Eesti Fond koostöös Riigikantseleiga juba kuus aastat kutsunud ühendusi rohkem Euroopa Liidu asjades kaasa rääkima läbi ühise projektikonkursi.

Ka sel aastal jagatakse ühendustele ELi tuleviku üle käivate arutelude korraldamiseks miljon krooni. Tänavuse konkursi võitjad on suuresti meie pikaajalised koostööpartnerid ning teavitustegevuses kogenud organisatsioonid.

Oleme veendunud, et nad suudavad inimesi tegutsema ärgitada, olgu siis valdkondlike poliitikate arutelusid korraldavad külaliikumine Kodukant, Võrumaa Talupidajate Liit ja Eesti Liikumispuuetega Inimeste Liit.

Poliitikakujundamises osalemist vaagivad Eesti Väitlus-

selts, Eesti Euroopa Liikumine ning euro kasutuselevõttu tutvustavad Team Europe Estonia ja Tööandajate Keskliit.

Ütleme ühendustega sõna sekka

Usun, et just kodanikeühendused ja erialaliidud suudavad kõige paremini koondada ühiste huvidega inimesi ja muuta nii teabevahetuse tõhusaks.

Oleme alati jälginud, et arutelu oleks kõrgetasemeline ning sisuline ega ole siiani pettuma pidanud. On oluline, et inimesed saaksid paremini aru otsuste tegemise korrast ja kaasaráákimise võimalustest ELis ning oskaksid sõna sekka öelda.

Kodanikuühendustel ja nende liidritel on selleks parimad võimalused ja kanalid.

EMSKi väljasõiduistung märtsi lõpus Eestis

31. märtsil korraldavad EMSL ning Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee (EMSK) Tallinnas EMSKi kodanikuühenduste rühma büroo väljasõiduistung Euroopa tuleviku teemadel.

Komitee ees peavad ettekande ka mitmed Eesti poliitikud ja kodanikuühenduste esindajad. EMSK on 1957. aastal Rooma lepinguga loodud organ, kuhu kuuluvad organi-

seeritud kodanikuühiskonna majandus- ja ühiskonnaelu eri valdkondade esindajad, kelle ülesanne on Euroopa Liidu institutsioonide nõustamine.

Tehtavate otsuste kohta EMSKi arvamuse küsimine on sisuliselt kohustuslik Euroopa Parlamendile, Euroopa Komisjonile ja Euroopa Nõukogule.

Rohkem infot leiab EMSKi kohta leiab kodulehelt www.esc.eu.int.

Usaldus institutsioonide vastu langeb

Jaanuaris toimunud Davosi Maailmamajanduse Foorumi jaoks läbi viidud uuring näitas jätkuvat usalduse langust institutsioonide, sealhulgas kodanikeühenduste vastu.

Uuringus osales ligi 21 000 inimest kahekümmes riigis, kellelt küsiti, kas nad usaldavad erinevaid institutsioone tegutsavat ühiskonna parimais huvides.

Kuigi kodanikeühendused on jätkuvalt enim usaldatud institutsiooniks, on rohkem kui pooltes maades langenud usaldus ka nende vastu, mõnes (Brasiilia, India, Lõuna-Korea) väga järsult.

Usaldus valitsuste, rahvusvaheliste korporatsioonide ja ÜRO vastu on langenud viimase viie aasta madalaimale tasemele. Uuringu tulemustega saab tutvuda internetis www.weforum.org/trustsurvey.

Istanbulis foorum kodanikuühiskonna regulatsioonist

Novembris toimus Istanbulis rahvusvaheline kodanikuühiskonna õigusliku regulatsiooni foorum (Global Forum on Civil Society Law).

Osalesid asjatundjad 60 riigist, EMSLi esindajana Kaidi Holm, kelle sõitu Türki toetas Balti-Ameerika Partnerlusprogramm.

Käsitleti nii üldisemaid kodanikuühiskonna toimimiseks ja põhivabaduste tagamiseks vajalikke regulatsioone kui ka ühenduste tegevusega seotud juriidilisi probleeme, näiteks vastutavus huvigrupide ja rahastajate ees.

Samuti ühinemisvabaduse tagamine, ühenduste kaasamine otsustamisse, probleemid heategevuse ja avalike huvide määratlemisel, organisatsioonisisest regulatsioonid jms. Loe foorumist lähemalt internetist: www.icnl.org/globalforum.

Haldjanimega looduskaitssjad

Märjas kujus on raske ära tunda luike. Pesu käigus saavad tema tiivad õlist puhtaks, mis on ainus võimalus, et lind ellu jääks.

Foto: Asko Linno

Eestimaa Looduse Fondi (ELF) Keilas asuvasse linnuhaiglasse jõudnud tervitab sõjaväetelk, basseini ja hulk voolikuid.

Seintele kleebitud tööjuhised ja kogu jutt on inglise keeles, sest kaugemad vabatahtlikud on lausa Brasiiliast.

Karbis kartuleid sööv ELFi nõukogu esimees Marek Strandberg on esimene kodune meenutus, et kõik toimub ikkagi siinsamas Eestis.

Jutt Jotiga – nii palub ELFi tegevjuht Jüri-Ott Salm end enamasti kutsuda – käib eba-standardsetest hüdrantidest ja puudu olevast autost. Käivitumas on linnupesula.

Vabatahtlik Rob toriseb kõrvalt, et sööjaid laua ära koris-

taks – hommikul oli kõik sassis olnud. Jott tõstab paar karp kokku ja kiirustab õue voolikuid ja nende otsi üle vaatama.

Keegi küsib pikka lauda lindude lahkamiseks ja paistab, et ööseks ei jätku enam telkide soojendamiseks kütust.

Selline näeb välja hetk ELFi veebruaripäevast. Vaid paari nädala eest istusid samad inimesed kontoris, planeerisid fondi 15. sünnipäeva tähistamist ja toetuskampaaniat oma vapilooma, lendorava kaitseks.

See oli pühapäeval, 29. jaanuaril, kui kuus aastat ELFi juures olnud Jott tööle läks ja reostusest kuulis. Päästeamet arvas küll, et esmaspäeva õhtuks on see koristatud, aga õudseid

uudiseid tuli aina juurde. Päev enne 1. veebruariks kavandatud pidustusi otsustati need edasi lükata.

Sünnipäev jäi ära

Esimeseks tegevuseks sai varustuse ja vabatahtlike otsimine. Kuigi fondi nime lühend “elf” tähendab inglise keeles haldjat, ei suuda nemadki võimatut – raha polnud piisavalt sünnipäevagi pidamiseks, rääkimata naftareostuse likvideerimisest.

Maailma Looduse Fondi (WWF) Soome esinduse esikujul käivitatud naftareostusele reageerimise projekt oli siin alles hiljuti alguse saanud.

Aga krahh käis nüüd ja külma tõttu rivist väljas autode kiuste lahkuti sünnipäevahommikul kell kuus kontorist rannikule. Seal ootasid ajakirjanikud presidenti ja keskkonnaministrit, keda ootasid omakorda ees lõhesuupisted ja tuhandeid surnud linnud.

Päästjatel puudusid vajalikud teadmised, abikutse välismaa ekspertidele läks paar päeva liiga hilja, kuid vähemasti laekus kiiresti annetustest 300 000 krooni, milleta ei teinuks üldse midagi ära.

ELFi tegevus kaardil

Kui põhjanaabrite WWFis on näiteks 3000 vabatahtliku kontaktid, keda igal hetkel appi kutsuda, siis ELFi juurest on 15 tegevusaasta jooksul käinud läbi tuhatkond vabatahtlikku.

Selline number saadi sünnipäevaks seni kordasaadetust plakati koostamisel, kus märgiti Eesti kaardile kõik looduses käidu ja tehtu – kaugelt üle 1000 ruutkilomeetri, üle saja talgureisi ja üle 10 000 töötundi, kümneid kaitsekorralduskavasid ja uusi asutatud organisatsioone.

Kuidas kaardistada nüüd ELFi 16. tegevusaasta esimest

nädalat? Jott visandab mõttes: “Üks rannikuosa on must, sinna võib panna palju hädas linde, palju surnud linde, Tallinna loomaia, Keila linnuhospidali ning appitõtanud inimesed ja nende kodumaad maailma-kaardil.”

Esimesena saadaks ta selle kirju kaardi riigile, näitamaks, kui palju ollakse valmis tegutsema ja kui palju riigist kiiremini suudab reageerida vabaühendus.

“Abi on olemas ja abi on võimalik leida. Me ei saa loota ühele majale, ministriumile, kordonile või vallamajale – kodanikud on need, kellel on väga raske midagi korda saata,” ütleb Jott.

Tööd jätkub ilmselt soojade tulekuni – kui reostust jää sulamise järel kätte ei saada, levib see veelgi.

ELFi jaoks järgneb nagunii tehtust aruannete kirjutamine ja muidugi teiste projektide jätkamine. Sel samal õnnel sünnipäeval saabus positiivne vastus kahele suurele Euroopa Liidu projektitaotlusele.

Kui vaja, sõidetakse “külmalt sisse”

Eesti riigiga on ELF aastate jooksul kõvasti ragistanud, pikade kohtuasjadeni välja. Vahel sujub koostöö hästi, enamasti võidavad aga arendajate või metsaraiujate huvid.

“Teatud valupunktides ei näe ma muud varianti, kui külmalt ja julmalt “sisse sõita”,” jääb Jott enda eetikale kindlaks, küsides, kas iga kord on vaja skandaali, et looduskaitse midagi muutuks?

Reostuse käigus väideti lausa, et ELF üritab poliitilist profiiti lõigata. Jüri-Ott Salm oskab vastata vaid ühte moodi: “Tulge ise siia ja vaadake mõnele õlisele linnule otsa. Tahaks näha, kes ütleb siis veel nii?”

Alari Rammo

Seiklusrikas keeleõpe Peipsi Koostöö Keskuselt

Peipsi Koostöö Keskus kutsus muukeelsed lapsed koolivaheajal seikluslaagrisse, et õpetada neile eesti keelt. Sügisel lihvisid Narva lapsed oma keeleoskust eesti peredes ja kohalike lastega suheldes Rāpinas, talvisel vaheajal aga osalesid Peipsi-äärsete valdade lapsed õppelaagris Käärikul.

Keelt õpiti varjatud meetoditega, mis tähendab, et laagris organiseeriti muukeelsetele ja eesti keelt kõnelevatele 12-14 aastastele noortele omavahelist suhtlemist eeldavaid tegevusi ja mängu. Laagrid toimusid eesti keeles ning vajadusel tõlgiti mõned terminid ka vene keelde sõnavara täpse omandamise eesmärgil.

Peipsi Koostöö Keskus, mis on tuntud keskkonnateemaliste ja arengukoostöö projektide elluviijana, on viimastel aastatel tegelenud süvitsi ka kogukonna arengu küsimustega. Peipsi piirkonnas on oluline teema eesti ja vene kogukonna

Keelt ja koostööd õpiti laagrites läbi ühiste tegevuste. Näiteks said võistkonnad ülesandeks läbida köisrada nii, et keegi kordagi maapinda ei puudutaks.

lõiming. Just sel põhjusel hakkas keskus 10 aastat tagasi korraldama lastele keeleõppe- ja integratsioonilaagreid, et anda selle piirkonna muukeelsetele lastele praktilise eesti keele oskust ja arendada eri rahvusest noorte koostööd.

Ka seekordseid laagreid ei korraldatud üksnes keeleõppeks. Laagri korraldaja Kärt Leppiku sõnul sooviti tekitada osalevates noortes huvi ühiskonnas toimuva vastu, et nad

tahaksid ja oskaksid arutleda päevakajalistel teemadel. Näiteks seikluskoolituse käigus õppisid noored meeskonnas hakkama saamist, teineteise abistamist ning ühise eesmärgi nimel töötamist.

Põhjalikumad tähelepanu pöörati ka loodusvaatlusele. Rāpina laagri jooksul veedeti üks päev Meenikunno rabas ja Valgjärve ääres, kus tutvuti põhjaloomastikuga. Mõlemas laagris olid läbivaks niidiks

eesti kultuuri ja ajalooa seotud teemad. Ekskursioonil Metsa-moori pereparki tutvustati õpilastele eesti vanarahva kultuuri, Setu talumuuseumis tutvusid nad aga setude traditsioonilise eluviisiga.

Laagri projektijuhi Sille Talveti sõnul oli laste kõnekeele areng laagri jooksul silmnähtav: "Pea kõik vene lapsed täitsid laagri lõpus tagasisidelehed eesti keeles. Mängulisus julgustab lapsi eesti keeles suhtlema."

Nii lapsevanematel kui ka noortel endil oli suur huvi laagrite vastu. Kärt Leppik rõhutab selle keeleõppelaagri puhul väga head koostööd Peipsi-äärsete valdadega: "Meil on väga hea meel, et vallad aitasid katta osa laste osalustasudest, sest muidu oluks projektile omafinantseeringu leidmine väga keeruline." Laagrite läbiviimist toetas Mitte-eestlaste Integratsiooni Sihtasutus.

Kristina Kurm

Peipsi Koostöö Keskus

EMSLi liikmete uudised

Kodukant aitas ilmale sada uut külaseltsi

Külaliikumise Kodukant EL Phare Access programmi toetatud 14-kuuline projekt "Säde küladesse" aitas luua või taaselustada 99 uut külaseltsi.

Jaauariga lõppenud projekti jooksul jõudsid uued seltsid või seltsingud esitada 120 projekti, millest on tänaseks rahastatud 104 kogusummas üle 1,5 miljoni krooni.

Toetusi on kasutatud küla heakorra parandamiseks, külamajade ja kokkusaamiskohtade remondiks, korrastamiseks ja varustamiseks. Rajatud on ka külalplatse ja matkaradu, korraldatud ühisüritusi ja koolitusi.

Lisaks rahade jõudmisele uutesse külapiirkondadesse on

sealsed inimesed tänu toetustele saanud enesekindlust ja võimuse eneseteostuseks.

Ühiselt tegutsemine ja esmased projektikogemused on andnud küladele usu, et oma inimeste jõuga on võimalik hakkama saada ja oma külaelu paremaks ja elamisväärsemaks muuta.

Projekt aitas muuta ka Kodukandi maakonnatühenduste juures tegutsenud koordinaatorid ühtseks külaseltsi ja eestvedajaid konsulteerivaks võrgustikuks. Projekti jooksul andsid maakonna koordinaatorid nõu ja abi ligi kolmel tuhandel korral. Koordinaatorid on sisuliselt muutunud enamuse maakonna ühenduste tegevjuhtideks. Läbi uue riigieelarve toetuse kavandab Kodukant ka

loodud tugisüsteemi edasist toetamist.

Uue projektina on Kodukant alustanud maaseltsingute uuringut, mille käigus kaardistatakse seltsingud ja nende tegevusvaldkonnad ning viiakse läbi esimene ulatuslikum küsitlus seltsingute seas Eestis.

Uuring valmib aprillis ning selle tulemustega saab Kodukandi kodulehel internetis www.kodukant.ee tutvuda alates maikuust.

Eha Paas

Külaliikumine Kodukant

Kuriteoennetuse Sihtasutus liitus EMSLiga

Aasta alguses astus EMSLi liikmeks Kuriteoennetuse Sihtasutus (KESA), kelle tegevuseks on probleemsete noorte eemale aitamise ja hoidmine kuritege-

vusest. Koostöös Viljandi vangla ja Tallinna kriminaalhooldusega aidatakse iseseisvale elule tagasi kriminaalkaristusega 16-24 aastaseid noori, kellele toimub õppeklass vanglas ja kutsenõustamine, loodud on noortekodu.

Projekt "Keelutsoon" keskendub spordi- ja huvialategevusele peamiselt 12-18 aastaste poistega, kelle on programmi suunanud politsei või alaealiste komisjon. Lisaks korraldatakse noorte nõustamist, peetakse loenguid narkoennetusest, viiakse läbi uurimusi jne.

KESA tegutseb alates 2002. aastast, ta loodi Caritas Eesti Kuriteoennetuskeskuse baasil. Rohkem infot nende tegevusest saab www.kesa.ee. EMSLil on märtsi seisuga 82 liiget.

Urmo Kübar

EMSLi liikmeprogrammi juht

Killukesi kodanikuühiskonna aasta tegijate autasustamisest

Aasta tegu esindanud Peep Mardiste Eestimaa Rohelisest Liikumisest toetab aukoorma EMSLi juhatajat Marit Otsingut kuulates uue kateoogia uuele meenele - Teelise Sauale.

Traditsioonilised aukirjad aasta tegijatele ja klassikaliselt paks raamat, meenutuseks nõukogude aja olematust kodanikualgatusest.

Kodanikuühiskonna uurija, noor folklorist ja muidu imearmas Sofia Joons täitis Toompea lossi esindus-saali viulihelidega.

Sotsioloog Juhan Kivirähk ja TÜ eetikakeskuse juhataja Margit Sutrop otsivad Eestile tasakaalu euroopalike ja ameerikalike väärtuste vahel.

Daamid mustas: aasta missiooniinimene Ene Hion sosistamas regionaalministri nõuniku Merike Metstakiga.

Toimetajad: Urmo Kübar | urmo@ngo.ee, Alari Rammo | alari@ngo.ee
Kujundaja: Külli Reinup | kyllir@hot.ee **Trükkikoda:** Erkotrükk | info@erkotrykk.ee

Adressaat:

ISSN 1736-3837

Eesti Mittetulundusühingute ja Sihtasutuste Liit
Uus 5, 10111 Tallinn
Tel 631 1430
Faks 631 1432
E-post: info@ngo.ee

